

Vykypěl, Bohumil

Předmluva

In: *Grammaticvs : studia linguistica Adolfo Erharto quinque et septuagenario oblata*. Šefčík, Ondřej (editor); Vykypěl, Bohumil (editor). Vyd. 1. V Brně: Masarykova univerzita, 2001, pp. 5-6

ISBN 8021026499

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/123183>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

PŘEDMLUVA

Tato kniha je poctou významnému českému jazykovědci Adolfu Erhartovi k jeho 75. narozeninám.

Adolf Erhart se narodil 31. května 1926 v Náměšti nad Oslavou, ale už záhy se jeho rodina přestěhovala do Brna. V Brně-Židenicích Erhart v letech 1937-1945 studoval na reálném gymnasiu. Roku 1945 se zapsal na filosofickou fakultu Masarykovy university. Zde studoval germanistiku, klasickou filologii a indoeuropeistiku. Jeho učitelé byli mezi jinými Antonín Beer, František Novotný, Pavel Trost a zejména Václav Machek. Studium ukončil v roce 1949 prací o komparativech v indoevropských jazycích a byl zaměstnán v semináři pro srovnávací jazykozpyt filosofické fakulty MU jako asistent. Roku 1959 byla přijata Erhartova disertace na téma vzniku a vývoje konjugace v indoevropských jazycích. Roku 1963 se prací o nových pohledech na indoevropský konsonantismus habilitoval pro obor srovnávací indoevropská jazykověda a získal hodnost docenta. V roce 1968 bylo zahájeno řízení ke jmenování Adolfa Erharta profesorem, ukončeno však pro nepříznivé vnější podmínky bylo až v roce 1988. Od roku 1993 je Erhart profesorem emeritním.

Celá Erhartova vědecká dráha je tedy spojena s filosofickou fakultou Masarykovy university. Krátké intermezzo představovalo lektorování češtiny v akademickém roce 1962/63 na universitě v Greifswaldu. Kromě toho byl ovšem Erhart zván k přednáškám na různých universitách, např. ve Vilniusu, Bonnu, Freiburgu, Innsbrucku, Salcburku, Curychu, Řezně nebo Vídni.

Hlavním Erhartovým badatelským zájmem je vznik a vývoj indoevropské flexe. Prvním knižním shrnutím jeho dílčích prací byly *Studien zur indoeuropäischen Morphologie* (1970), završením pak dvě monografie z přelomu 80. a 90. let., *Das indoeuropäische Verbalsystem* (1989) a *Die indogermanische Nominalflexion und ihre Genese* (1993). Už dříve ovšem vyšlo indoeuropeistické kompendium zahrnující i fonologii, *Indoevropské jazyky (Srovnávací fonologie a morfologie)* (1982). Lze jen litovat, že se tomuto dílu nedostalo překladu do některého ze světových jazyků, neboť by se tak mohlo zařadit mezi základní světové příručky indoevropské srovnávací jazykovědy.

Badatelská témata morfologická a fonologická posléze doplnilo i téma lexikologické: společně s Radoslavem Večerkou napsal Erhart *Úvod do etymologie* (1981), o němž je možno se vyjádřit stejně jako o *Indoevropských jazycích*, a od roku 1995 se ujal úkolu hlavního redaktora Etymologického slovníku jazyka staroslověnského (psaného v etymologickém oddělení Ústavu pro jazyk český AV ČR), aby se tak vrátil k tématu svého učitele, etymologa Václava Machka.

S Erhartovým bádáním indoeuropeistickým souvisí i jeho bádání v jednotlivých filologiích indoevropských jazyků. Erhart je zejména autorem popisné

a historické mluvnice sanskrtu (1967, 1971) a srovnávací mluvnice indoiránských jazyků (1980). Druhé důležité pole jeho činnosti představuje baltistika: už v roce 1956 napsal Erhart stručnou mluvnici litevštiny (a z litevštiny také přeložil několik povídek) a roku 1984 vyšla jeho srovnávací mluvnice baltských jazyků. Důležité rovněž jsou hojně Erhartovy příspěvky slavistické, byť roztroušené časopisecky. Plodem dlouholeté učitelské praxe je pozoruhodné uvedení do obecně jazykovědné problematiky, *Základy jazykovědy* (1984, ²1990). Výrazem Erhartova učitelského citu a smyslu pro kontinuitu je i zatím poslední jeho kniha, *Úvod do fonologie* (2000): jde o reedici knihy J. M. Kořínka *Úvod do jazykospytu* z roku 1948, citlivě tlumočící teorii klasického období fonologie, kterou Erhart doplnil o základy srovnávací fonologie indoevropských jazyků. Tato kniha jakoby také byla jakýmsi symbolickým svorníkem Erhartova vědeckého života: Kořínkův text byl, jak Erhart sám prozradil, jedním z jeho prvních setkání se strukturalismem a Erhartův doplněk je plodem jeho vědecké suverenity.

Erhartovy vědecké zásluhy byly u příležitosti jeho 70. narozenin v roce 1996 oceněny Zlatou medailí Josefa Dobrovského, udělenou Akademií věd České republiky.

(Literaturu o Adolfu Erhartovi viz zde v třetím oddíle Bibliografie.)

Bohumil Vykypěl